

Tények, teóriák, tudomány

Szemembe nézz, szívembe láss

A Moszkvai Lumumoa Egyetemi kutatói új módszert dolgoztak ki a betegségek felderítésére, az iridodagnosztikát. Ehhez a szem szivárványhártyájának (irisz) képet kell megvizsgálni. A fiatalok és az egészséges emberek irisze tiszta, átlátszó, aki beteg, annak iriszében zavarosság, fátolyozottság, illetve bizonyos speciális átlátszatlan foltok, az úgynevezett tealevel-mintázat jelenik meg. Hogy ezek idegjelenségek, vagy véglegesek, arról nem szól a hír. A foltok mennyisége és eloszlása a tízenfolszoros nagyítású képen nagyon jól követhető, hogy melyik szerv a beteg, az a foltok helyéből derül ki.

A leggyakrabban az agy és a gerincvelő, a tüdő, a gyomor és a belek mezőjében jelennek meg a „tealevelek”, azaz a környezettel legközelebbi kapcsolatban lévő szervekben. A szív és a vese mezőjében ritkábban.

A kutatók teóriája szerint az iriszen át fényjelek jutnak az egyes szervekhez, majd onnan valamilyen jelzés jön vissza. Ha a szerv beteg, lezárja az iriszen a neki megfelelő helyen a fény útját, s ez valahogy elősegíti a gyógyulást.

Mit lehet erre mondani? Ha nem is igaz, jól van kitálálva. (The Times)

Puskin-kiadvány

A moszkvai Puskin Múzeum újabb kiállítási tárgya, a Ráduga Kiadó által hindi nyelven megjelentetett kétkötetes Puskin-kiadvánnyal gazdagodott. A könyvet Madan Lal Madhu költő, az indiai fordítók szövetségének kitüntetett műfordítója ajándékozta a múzeumnak.

Don Vazul

A deszki Vukoszavlyev Mladen egész családja, kiterjedt rokonsága szerb származású. Újszentiáni születésű felesége újszentiáni. A nemzetiségi hagyományhoz napjainkban is ragaszkodnak. Két fiugyermekük: Zoran, illetve Szlobodan.

— Már kora gyermekesüktől gondot fordítottam rá, hogy megtanuljanak szerbül — mondja a családfele. — Köz hely, de igaz: az ember szinte „megtöbbszöröződik”, ha több nyelvet beszél. Nyaranta egy szerb nemzetiségű tanárnőhöz jártak rendszeresen, hogy gyakorolják a nyelvet.

Akivel beszélgetünk, különben cukrász. A mester-cukrászi cím birtokosa. A megyei vendéglátó vállalat szegedi cukrászüzemének vezetője. Idén múlt harminc esztendeje, hogy belépett a céghez.

— Hogyan lett valakiből cukrász az ötvenes évek második felében?

— Belőlem például úgy, hogy nagyon szerettem a süteményeket. Ráadásul Frányó Ferenc, aki a szegedi vendéglátós szakiskola igazgatójaként működött (már nyugdíjas), kertszomszédunk volt Deszken. Szüleimnek jó barátja. Ő is egyengette az utamat.

— 1957-ben kerültem a CSMVV-hez cukrásztanulónak. Öten voltunk testvérek. En egyetlen fiú a négy lány mellett. Ráadásul a legfiatalabb. Egyik nővérem hozott be Szegedre a vállalatba. Akkor nem nagyon ismertem még ezt a nagyvárost. Ő mutogatott itt meg mindent.

1960-ban kapott szakmunkásoklevelet. Két évről rá — húszesztendősen — vezetőhelyettes lett a cukrászüzemben. (Vezetővé, ugyanígy, 1978-ban nevezték ki.) 1968-ban technikus oklevelet szerzett. Ugyanakkor megpályázta, majd elnyerte a mestercukrászi címet, oklevelet is. 1968-ban, a szolnoki Pelikán Szállóban rendezték meg azt a „mestervacsorát”, ahol az étlapon szereplő süteményeket ő készítette. Idéig persze hosszú út vezetett. Részt vett országos, sőt nemzetközi versenyeken is. Budapesten a Royal Nagyszállóban, vagy épp az egyik mezőgazdasági kiállításon.

— Szeretne még (ennyi, szakmában eltöltött év után) a cukrász a sütemény?

— Hát persze. Amikor egy-egy új termék kerül a választékba, mindig megkóstolom, ellenőrizve az ízhatást.

— Ezek szerint a cukrászok is újítanak?

— De még mennyire. Jómagam, szakszervezeti aktivistaként, mind a vállalati szb-ben, mind a KPVDSZ megyei bizottságában újítási ügyekkel foglalkozom már hosszú idő óta.

— Legnevezetesebb újítás?

— A gyümölcsös sütemények. A korszerű táplálkozás követelményeit is figyelembe vettük, amikor elterjesztésükre törekedtünk. Eleinte nagy volt az idegenkedés, szakmai körökben is. De nem adtuk fel. Örömmel mondhatom, hogy ma már cukrászüzemünk készítményeinek mintegy 20-30 százaléka gyümölcsös (eperrel, málnával, sárgabarackkal, szőlővel ízesített) sütemény.

— Cukrászkodik-e a cukrász otthon?

— Mig édesanyám élt, a bűbös kemencében ő sütötte a kelt tésztából készült kalácsot, túrós lepényt. Sokat tanultam tőle... Ha olyan túrós lepényt nem is tudok sütni ma sem, mint amelyet ő. De azért ünnepekkor besegítek én is a családi készülődésbe.

Kicsit meglepődtem, amikor a mestercukrász iránt érdeklődve kiderült, hogy mindenki csak Vazulként hívja-emelegeti. Vonakodva tettem föl a kérdést is neki: — Hogyan, s miért?

— Első mesterem a jó öreg Ringye Jani bácsi, aki különben még régi vágású szakember volt, nevezett el Don Vazulnak. Hogy miért, magam sem tudom egészen pontosan. Tán mert a mun-

katársak szája nehezen állt rá mind a Vukoszavlyevre, mind a Mladenre... A „Don” aztán idők múltával lekopott. Maradt a Vazul. Manapság tényleg mindenki így hív... Szemtalanszor előfordul, hogy telefonhoz kernek. „A Vazullal akarok beszélni” mondják a vonal túlsó végén. „Vukoszavlyev Mladen” mutatokom be. „Adj a Vazul”. „En vagyok.” Na, ne vicceljen már. Én tényleg a Vazullal akarok beszélni, és nem magával.

Találomra kiválasztottam néhány embert, akik a cukrászüzem vezetőjét Vazulként emlegetik, mit tudnak a név eredetéről? Egy valaki szerint „valami szerb népvész vagy folklór” volt. A többiek csak a fejük rázták és karjukat szétlárva mosolyogtak. Arról senki sem tudott, hogy az „eredeti” Vazul Szent István előbb Nyitrán bebörtönözött, majd — miután rábizonyosodott, hogy összeesküvést szított ellene — megvakították, fülébe olmot öntetett, fiait száműzte. Alakja még Ady költészetében is kísért. (Füleme forró olmot öntsetek... legyek az új, az énekes Vazul.)

Am mindez már régésrég elhomályosult.

— En kedveskedésnek fogom fel. Baráti dolognak. Egyáltalán nem sértőnek. Különben is... nekem, mint szerb nemzetiségűnek, itt sermi hátrányban nincs részem. Szeretnek, megbecsülnék. Elismerik a munkámat, eredményeimet.

Miközben búcsúzkodunk, helyettese odaszól: — Telefon! A városból keresnek, Vazul.

Mi? Hol? Mikor?

1987. OKTÓBER 7., SZERDA — NEVNAP: AMALIA
A Nap kel 5 óra 50 perccel, nyugszik 17 óra 15 perccel.
A Hold kel 17 óra 13 perccel, nyugszik 6 óra 00 perccel.

VIZALLAS
A Tisza vizállása Szegednél kedden plusz 178 cm (apadó)
HETVENÖT ÉVES
Tatrai Vilmos (sz. 1912) kétszeres Liszt-díjas és Kossuth-díjas hegedűművész, a Zeneművészeti Főiskola ny. tanára, kiváló művész.

NAGYSZÍNHÁZ
Este 7 órakor: Balettest (Uray 1-2. bérlet)
KISSZÍNHÁZ
Este 7 órakor: Komamasszony, hol a stukker? (Blaha 1. bérlet)

MOZIK
Vörös Csillag: délelőtt 10 órakor: Napló szerelmimnek (színes magyar film), fél 4 órakor: Robin Hood nyila (színes, m. b. szovjet kalandfilm. III. helyért). Háromnegyed 6 és 8 órakor: Old meg a sogut! (színes, m. b. japán kalandfilm. Csak 16 éven felülieknek).

Faklya: háromnegyed 3 órakor: Rigócsör királyfi (színes, m. b. cseh-szlovák mesefilm), negyed 6 és fél 8 órakor: Becéző szavak (színes, m. b. amerikai film. II. helyért).

Szabadság: fél 4 és fél 7 órakor: Napló szerelmimnek (színes magyar film).
Filmtéka: fél 6 és fél 8 órakor: A harmadik fokozat (NSZK film).

Kiskörössy halászcserdái: (vid. Kiskörössy), délután 4 és este 8 órakor: Fergeteges közepesár (színes olasz filmvígjáték).
Nyugdíjasmozsi: (Kossuth Lajos sgt.) délután 5 órakor: Csók, anyu (magyar film).

Eva press: este 8 órakor: Fiúk a „C” csapatból (színes hongkongi film).
ÜGYELETES GYÓGSZERTÁR
Klauzál tér 3. sz. (13/57-es). Este 8 órától reggel 7 óráig. Csak sürgős esetben.

BALESETI, SEBESZETI ÉS UROLOGIAI FELVÉTELI ÜGYELET
Ma a balesetet szenvedett személyeket a II. kórház (Tolbuhin sgt. 37.) veszi fel, sebészeti felvételi ügyeletet az I. sz. Sebészeti Klinika (Pécsi u. 4.), urológiai felvételi ügyeletet a II. kórház tart.

A balesetet szenvedett gyermekeket a kórház baleseti sebészeti osztályán, az egyéb sebészeti betegeket a sebészeti klinikán látják el.
EJSZAKAI ORVOSI ÜGYELET
Este 7 órától reggel 7 óráig a felnőttlakosság részére: Szeged, Hunyadi János sgt. 1. sz. alatt. Telefon: 10-100.

GYERMEKORVOSI ÜGYELET
Munkanapokon 13 órától másnap reggel fél 8 óráig, szombaton, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel fél 8 órától másnap reggel fél 8 óráig a Lenin krt. 20. sz. alatti körzeti gyermekorvosi rendelésben történik a sürgős esetek orvosi ellátása.
GYERMEK FÜL-ORR-GÉGESZETI ÜGYELET
Ma este 19 órától holnap reggel 7 óráig az Újszegedi Gyermekkorház, Szeged, Odesszal krt. 37. Telefon: 22-653.

FOGORVOSI ÜGYELET
Mindennap 22 órától reggel 6 óráig; szombaton reggel 7 órától hétfő reggel 7 óráig; Szeged, Zöld Sándor u. 1-3. Telefon: 14-642.

SOS LELKISÉGELY-SZOLGÁLAT
Mindennap este 7 órától reggel 7 óráig. Telefon: 11-000.
IFJÚSÁGI DROGTELEFON:
54-773.
Hétfőn és csütörtökön délután 3 órától 6 óráig hívható.

BUDAPEST 1.
9.00: Tv-torna
9.05: Mire megöregszünk — japán tv-film — (ism.) — feliratos!
10.10: Studio '87 — (ism.)
11.10: Képujság
15.15: Hármas csatorna — (ism.)
16.20: Hírek
16.25: A Közönség-szolgálat tájékoztatója
17.30: „Egy szó, mint száz”
17.10: A Német Demokratikus Köztársaság nemzeti ünnepén

17.50: Képujság
18.05: Uj Reflektor Magazin
18.50: Cim-cim
19.10: Esti mese
19.30: Hírado
20.05: Tanya — tv-játék
21.40: A hét műtárgya
21.45: Verdi: Rigoletto — az opera tv-változata
23.40: Hírado 3.

BUDAPEST 2.
17.05: Képujság
17.10: Digit-alk — 8. — (ism.)
17.40: ITV-stúdió
18.15: Tv-torna
18.20: Sakk-matt
18.40: Nasa obrazovka — szlovák nyelvű nemzetiségi műsor
19.00: A szovjet kultúra napjai
19.30: Mozart-művek
20.05: Gyermekalkomok — francia film
21.05: Hírado 2
21.20: Budapesti körzeti stúdió
22.20: Képujság

BELGRÁD 1.
16.45: Hírado magyarul és szerbhorvátul
17.30: Gyermekműsor
17.55: Josip Pantic
18.40: Vetélkedő
19.00: Utolsó stúdió

8.13: Rossini: A házassági kötelezvény — egyfelvonásos vígopera
9.37: Zenekari muzsika
11.00: Binder Károly dzsessz-felvételeiből
11.20: Pillanatkép
11.25: A Szovjetunió Déli Hadseregcsaportjának fúvószenekara játszik
12.08: Kamarazene — kamarai hangszereken
13.05: Szonda különkiadása
13.35: Muzsikáról versben és prózaban
14.06: Puccini-áriák
14.20: Magnórol magnóra
15.00: Manuel Barrueco két Bach-lantszvitet gitározik saját átiratában
15.40: Korasainknak ajánljuk
16.10: A Dán Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye
17.20: Bárdi Sándor énekel, Csánky Emilia oboázik, Hernádi Hilda és Szenthelyi Judit zongorázik
18.20: Operaáriák
18.30: V materinskoi jazyku — szlovák nyelvű nemzetiségi műsor
19.05: Iskolarádió
19.30: A moszkvai trió hangversenye
20.30: Külföldi tudósok a szó
20.45: Dery Tibor versei
20.51: A hangverseny-közvetítés folytatása
21.45: Szimfonikus miniatúrok
21.58: Monteverdi madrigál-kötetei
22.38: Az Aula — epizódok
Hermann Kant regényéből

Kötelezhető-e az alkoholista elvonókúrára?

Jogi tanácsok

T.M.-né szegedi olvasónk panaszkodik, hogy férje rászokott az italra, gyakran lerészegedik, s ilyenkor köteledő, durva, zavarja a családja, és a ház lakóinak nyugalma. Kérte, változtasson magatartására, menjen elvonókúrára, de hiába. Azt hallotta, hogy az alkoholista, saját érdekében, kötelezni lehet a gyógykezelésre. Szeretné tudni, hogy mi ennek a módja.

A rendelkezések valóban lehetővé teszik, hogy az alkoholistát — ha önként nem fordul orvoshoz — elvonókúrára kötelezzék. A rendelkezést kimondja, hogy aki rendszeres és túlzott alkoholfogyasztásból eredő magatartásával családját, kis-korú gyermekeinek fejlődését, saját egészségét, illetve munkahelyén a munkát ismételt súlyosan zavarja, az a tanács egészségügyi szerve gondozásán való részvételre kötelezhető. Az eljárást kezdeményezheti az alkoholista házastársa, egyenesági rokona, testvére, vagy más érdekelt személy, illetve bármely állami szerv, szövetkezet vagy társadalmi szervezet. A kérelmet a lakóhely vagy munkahely szerint illetékes első fokú egészségügyi hatóságnál kell benyújtani.

A kötelező gondozás elrendelésére irányuló eljárás

szórára kell törekedni, hogy az alkoholista önként szánja el magát a gondozásra és a gyógykezelés igénybe vételére. Amennyiben az érintett ezt nem vállalja, illetve, ha az egészségügyi hatóság arra a következtetésre jut, hogy az önként vállalható gondozás nem vezet eredményre, úgy határozatot hoz a gyógykezelés kórházban történő megkezdésére. A határozat jogerőre emelkedése után a területileg illetékes alkoholizmus osztály vezetője a gondozásra kötelezett személyt írásban felhívja, hogy a

gyógykezelésre a kitűzött időben és helyen elővezetés terhe mellett jelenjen meg. A gyógykezelés módjáról megfelelő orvosi vizsgálat után döntenek. A kórházi gyógykezelés formája hat hónapig terjedhet. Amennyiben a gondozás és a gyógykezelés eredményre vezet, a kötelező gondozást megszüntetik, és a gyógykezelést személyt felveszik az utógondozottak nyilvántartásába. Az utógondozás addig tart, amíg arra szükség van.

Dr. V. M.

szórára kell törekedni, hogy az alkoholista önként szánja el magát a gondozásra és a gyógykezelés igénybe vételére. Amennyiben az érintett ezt nem vállalja, illetve, ha az egészségügyi hatóság arra a következtetésre jut, hogy az önként vállalható gondozás nem vezet eredményre, úgy határozatot hoz a gyógykezelés kórházban történő megkezdésére. A határozat jogerőre emelkedése után a területileg illetékes alkoholizmus osztály vezetője a gondozásra kötelezett személyt írásban felhívja, hogy a

gyógykezelésre a kitűzött időben és helyen elővezetés terhe mellett jelenjen meg. A gyógykezelés módjáról megfelelő orvosi vizsgálat után döntenek. A kórházi gyógykezelés formája hat hónapig terjedhet. Amennyiben a gondozás és a gyógykezelés eredményre vezet, a kötelező gondozást megszüntetik, és a gyógykezelést személyt felveszik az utógondozottak nyilvántartásába. Az utógondozás addig tart, amíg arra szükség van.

Dr. V. M.

Szeged a hazai lapokban

Juhász Gyula, a drámaírói költő / Kelenyi István — Dunataj. — 3. sz.
Szeged néhány orvosi körzete nyugdíjas lakosságának gyógy-szerfogyasztásáról / Müller Anna — Egészségnevelés. — 4. sz.
Nemzetközi történelmszemesztes Latin-Amerikáról Szegeden / Giczy György — Uj Ember. — szept. 27.
A Tiszataj / (-h) — Uj Ember. — szept. 27. — Szerző: Toth Sándor. — Ismertetés az augusztusi Bálint Sándor-emlékszámról.
Auch Szeged hat sem Balett — Neueste Nachrichten. — szept. 29. — A bemutatkozó előadásról.
Beszélgetés Bartha Lászlóval, a Csongrád megyei pártbizottság titkárával / Pleskónics András — Békés Megyei Népujság. — szept. 30. — (Békés megye szomszédjainkkal)
Nemeth Miklós Csongrád megyében Magyar Hírlap. — szept. 30. (Közélet — diplomácia). — Ua. Magyar Nemzet, Népszabadság, Népszava. — szept. 30

Sirályok az éretlenül körül: Pusztaszeri tájvédelmi körzet '87 / Rózsa András — Búvár. — 9. sz. : ill.
Csongrád megye: Tudományos előadók / Háznagy András — Gyógyszerészet. — 9. sz.
A Magyar Gyógyszerészeti Társaság Csongrád megyei szervezeteinek rendezvényéről.
Csongrád megye munkaerő-ellátottsága, a megyei munkaerőpiac változása iranyai: Időszervi területi információk / Szóke Gábor — Munkaügyi Szemle. — 9. sz.
Nem kockáztatni — bűn / Stein Zoltán — Siker. — 9. sz. : ill. — A Domaszéki Szőlőfűrt Szakszövetkezetéről.
Jó utat, Szegedi Balett! : Beszélgetés Bokor Rolanddal / M. L. — Tánctudomány. — 9. sz. : ill. — Szerző: Máacz László.
Ígértes eredmények a biológiai alapú kutatásban / (megyei tudósintézet) — Népszabadság. okt. 1. — Szerző: Tanács István. — Sajtótájékoztató az MTA biológiai központjában

Tanya — mámor után : A drog ellen — a hoinapert : Aki ket sokan gyanakodva néznek / Legrády Eszter — Magyar Hírlap. — okt. 2. : ill. — Kábítószerek fiatalok kezelése Zsombor.
Miért Szegeden nyílt Színház-történeti Kiállítóház? / (halász) — Magyar Nemzet. — okt. 2. — (A Magyar Nemzet megkezdte). — Szerző: Halász Miklós. — Varga Mátyas kiállítóházáról.
Emlékezés a notafára — Film, Színház, Muzsika. — okt. 3. : ill. — Megkoszorúzták Dankó Pista szobrát.
Felelő a lejtőn? : A Délep példája / — Szalay — Impulzus. — okt. 3. — Szerző: Sz. Szalay Péter.
Klinikamentes garanciával : Hetfőtől colópóket sajtólnak a süllýedő épület alá / Balai F. István — Vasárnapi Hírek. — okt. 4. — A klinika süllýedőnek megállítasára kiírt pályázatot a kecskeméti DUTEF nyerte.
A SZOT-díjas Gregor József operaénekes / Reigl Endre — Textilműködés. — 10 sz. ill.